

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТІВ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

*Харченко О.В., здобувач вищої освіти,
kharchenkoolgaph@ukr.net*

*Науковий керівник: Токмакова І.В., д.е.н., професор
Український державний університет
залізничного транспорту*

У сучасних умовах підприємства залізничного транспорту зацікавлені в раціональному використанні ресурсів з метою зниження витрат, підвищення рівня конкурентоспроможності транспортно-логістичних послуг і, як наслідок, забезпечення сталого розвитку. Тому процеси ресурсозбереження розглядаються з позиції системного, комплексного, ситуаційного та інноваційного підходів, переслідуючи одночасно і цілі підвищення якості, екологічної безпеки та задоволення потреб клієнтів підприємств залізничної галузі. Основні завдання впровадження ресурсозберігаючих технологій на підприємствах залізничного транспорту полягають у наступному [1]: зменшені або запобіганні шкоди, яка наноситься навколишньому середовищу; скороченні відходів та площі земель, які використовуються для накопичення відходів; зменшенні забруднення навколишнього середовища, у тому числі через використання маловідходних технологій і переробку відходів; зниженні витрат експлуатаційної та допоміжної діяльності; оптимізації структури залучених ресурсів; тощо.

Реалізація ресурсозберігаючих проєктів дозволяє підприємствам залізничного транспорту не тільки зберегти природні та інші види ресурсів, а й у багатьох випадках скоротити фінансові витрати і, в результаті, збільшити свій прибуток і конкурентоздатність.

Незважаючи на явні переваги ресурсозберігаючої діяльності на підприємствах залізничної галузі є певні проблеми щодо її ефективної реалізації, які в першу чергу стосуються питань залучення інвестицій, зокрема на початкових етапах при впровадженні ресурсозберігаючих програм нерідко присутні складнощі, що обумовлені високими інвестиційними витратами і тривалим терміном їх окупності.

Процес інвестування в ресурсозберігаючу діяльність підприємств залізничного транспорту залежить від наявних джерел фінансування проєктів, програм і заходів. В даний час у світовій практиці

найбільшого поширення набули наступні джерела фінансування ресурсозбереження:

- власні кошти підприємств;
- державний бюджет;
- комерційні банки;
- лізингові компанії;
- спеціальні інвестиційні фонди;
- екологічні фонди;
- страхові компанії;
- міжнародні фінансові організації.

Власні кошти підприємства при його фінансовій стабільності є одним з надійних джерел інвестицій в ресурсозбереження, проте кризовий стан підприємств залізничної галузі не дає можливості використовувати дане джерело фінансування. Отже проблема пошуку додаткових джерел фінансування є актуальною.

Внаслідок відсутності у держави коштів для інвестування в ресурсозберігаючі проєкти, все більша увага в нашій країні приділяється залученню позикових джерел фінансування. Однак ситуація з кредитуванням складається негативно - кредити банками видаються в незначних розмірах і в основному на фінансування надійних і швидкоокупних (протягом 2-3 років) інвестиційних проєктів. При цьому багато ресурсозберігаючих проєктів мають тривалий термін відшкодування первинних інвестицій, і в результаті для підприємства отримати кредит на цілі ресурсозбереження виявляється проблематичним.

Одним з альтернативних способів фінансування інвестиційної діяльності в сфері ресурсозбереження може стати лізинг, який здатний забезпечити більш високу економічну ефективність, ніж кредитні угоди.

Що стосується використання коштів фондів і страхових компаній, то на сьогоднішній день в нашій країні так і не сформовані інституційні умови, що гарантують результативну роботу даних механізмів.

Слід констатувати, що за кордоном потенційними перевагами характеризуються такі джерела фінансування, як кошти міжнародних організацій. Останні дають можливість отримання інвестиційних ресурсів на пільгових умовах (тривалий період, низькі процентні ставки, великі суми) і здійснюють суворий контроль за використанням грошових коштів. До числа найбільш відомих міжнародних фінансово-

кредитних організацій, кошти яких доцільно залучати в ресурсозбереження на підприємствах залізничного транспорту, належать Міжнародний банк реконструкції і розвитку (International Bank for Reconstruction and Development); Європейський банк реконструкції та розвитку (European Bank for Reconstruction and Development); Європейський інвестиційний банк (European Investment Bank); Міжнародна фінансова корпорація (International Finance Corporation). Також слід відзначити і міжнародні екологічні фонди, такі як Глобальний екологічний фонд (Global Environment Facility), Глобальний фонд кліматичного партнерства (Global Climate Partnership Fund), Північна екологічна фінансова корпорація (Nordic Environment Finance Corporation), Зелений фонд для зростання (Green for Growth).

Загалом основними проблемами у сфері фінансування ресурсозберігаючих проєктів на українських підприємствах, у тому числі і залізничної галузі, є [2-3]: недостатність державного фінансування; нерозуміння комерційними банками ризиків підприємств і високі кредитні ставки; проблеми з гарантіями та поверненням інвестицій; обережність приватних прямих та портфельних інвесторів; наслідки фінансової кризи та обмеженість наявного іноземного капіталу; проблеми гарантування постійних доходів для обслуговування позик; несформованість фондового ринку.

Отже, для подолання недоліків фінансування ресурсозберігаючої діяльності підприємств залізничного транспорту необхідно створення комплексної системи фінансування ресурсозберігаючих проєктів, що включає як традиційні, так альтернативні джерела інвестицій. При цьому необхідно створити умови, за яких інвестиційна діяльність у сфері ресурсозбереження стане рентабельною для інвесторів і «підйомною» для підприємств залізничної галузі.

Література.

1. Дикань В.Л., Токмакова І.В. Розвиток екологоекономічного управління на підприємствах України в умовах євроінтеграції : монографія. Харків: УкрДАЗТ, 2008. 150 с.
2. Корінь М.В., Валюх А.В., Валюх О.Ю. Теоретичні основи ресурсозбереження на підприємствах залізничного транспорту України. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2018. № 63. С. 165–173
3. Панченко Н.Г. Формування стратегії ресурсозбереження на підприємствах залізничного транспорту. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. Вип. 5(67). С. 94–99.